

Strategische notitie 'Europastrategie IPO'

Definitieve versie is vastgesteld op 24 mei 2012 in het IPO-bestuur

Een Europastrategie voor het IPO

Het IPO-bestuur heeft op voorstel van de komende portefeuillehouder Europa Van de Donk besloten een gezamenlijke Europastrategie voor de bestuursperiode 2012-2015 te ontwerpen.

Hoe kan de IPO agenda met Europese middelen en mogelijkheden worden uitgevoerd? De Europastrategie is erop gericht met de mogelijkheden en instrumenten in Europa bij te dragen aan de gezamenlijke provinciale doelen en ambities. Daarom wordt de Europastrategie tegelijk met de meerjarenagenda in het IPO-bestuur geagendeerd. De uitgangspunten van de Europastrategie leggen voorts de basis voor het uitwerken van de Europese dossiers door de bestuurlijke adviescommissies.

Welke kansen en uitdagingen biedt Europa de komende periode aan regionale overheden? Welke daarvan vragen om een gezamenlijke inzet binnen het IPO? Hoe ziet die inzet eruit en hoe gaan we dat effectief organiseren? Wat is ervoor nodig om dat ook te realiseren?

Deze notitie schetst kort de Europese actualiteit en de nationale en IPO context en omvat een voorstel voor strategisch handelen en hoe deze te organiseren.

Er wordt vanuit gegaan dat er in het Europa van de regio's er door regio's zelf gelobbyd wordt. Landsdelen kennen veelal een bredere lobbystrategie waarvan een gezamenlijke IPO-lobby onderdeel is.

De strategie richt zich op de volgende doelen:

- de positie van de regionale overheden in de Europese beleidsvorming versterken;
- door strategische samenwerking de omvang van en regionale zeggenschap over Europese fondsen in het regionaal beleid te optimaliseren;
- uitvoerbare Europese regels met beleidsruimte voor de regionale gebiedsregisseurs.

De Europese Unie in 2012 en volgende jaren

Beleid en regels van de Europese Unie raken steeds meer het provinciale beleid. Denk aan: staatssteun, aanbestedingen, natuurbeleid, water, milieu, economie, energie en innovatie. Enerzijds gaat het om wet- en regelgeving die uiteindelijk door decentrale overheden wordt uitgevoerd. Het zijn thema's waar de Europese Unie een gelijk speelveld tussen de lidstaten wil garanderen en waarvoor de EU beleidskaders bepaalt. Anderzijds betreft het stimulerend beleid waarvoor Europese fondsen beschikbaar zijn. Met middelen uit Europese fondsen versterken provincies en gemeenten hun regionale economische structuur.

Provincies dragen bij aan de Europese ambities doordat Europees beleid wordt geïntegreerd in hun kerntaken. Zo leveren zij een bijdrage aan het realiseren van Europese doelen die onder andere voortvloeien uit de Europe 2020 strategie. In Europa is veel aandacht voor de rol van de regio en de lokale en regionale overheden.

Kortom: in het Europa van de regio's willen de provincies een partner van de Europese Commissie en andere Europese instellingen zijn. De Europese Unie is belangrijk voor de provincies en de provincies zijn belangrijk voor de Europese Unie.

Verduurzaming van de economie en energiebeleid en innovatie staan hoog in het vaandel van alle Europese plannen. Dat sluit heel goed aan op de ambities in collegeprogramma's van de provincies en van het IPO.

In 2012 legt de Europese Commissie (EC) de nadruk op het aanpakken van de economische crisis en het streven naar een duurzame toekomst. Richtinggevend is de Europe 2020 strategie met de ambitie om de Europese Unie in 2020 tot de kenniseconomie van de wereld te maken. Voor de provincies is die Europe 2020 strategie van belang. Niet alleen omdat de toewijzing van middelen uit Europese fondsen getoetst wordt aan de criteria van slimme, duurzame en inclusieve groei. Maar ook en vooral omdat de doelen passen bij de eigen ambities ten aanzien van regionaal beleid en plattelandsontwikkeling. Daarnaast gaat de EC verder met wet- en regelgevingsinitiatieven op terreinen als milieu (luchtkwaliteit bijvoorbeeld) en middelen (aanbestedingsrichtlijn) die provinciale belangen raken.

In 2012 en 2013 staat de discussie over de Europese begroting voor de periode 2014-2020 centraal. De decentrale overheden zetten zich in voor de beschikbaarheid van middelen uit Europese fondsen voor de regio's. Maar het kabinet streeft naar een extra afdrachtsverlaging van een miljard Euro en is van mening dat er geen middelen uit de structuurfondsen EFRO en ESF naar Nederlandse regio's zouden moeten vloeien. De middelen uit GLB/POP zouden op zijn best bevroren moeten worden. Het demissionaire kabinet Rutte heeft een lastige vraag op tafel liggen over de verbetering van de Nederlandse nettobetalerspositie in de EU. Het antwoord op die vraag zal mede in het zogenaamde partnerschapscontract worden gegeven.

In deze jaren moet de lidstaat Nederland voorts voor elk operationeel programma een partnerschap tot stand brengen met vertegenwoordigers van de bevoegde regionale (provinciale) en lokale overheden en instanties die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen. Met een dergelijk partnerschap moet het beginsel van multilevel governance worden gewaarborgd.

IPO en Europa in deze bestuursperiode

In de huidige bestuursperiode zijn drie factoren bepalend voor ambitie en organisatie van de samenwerking binnen het IPO ten aanzien van Europees beleid.

- Decentralisatie en positie provincies in Europa

In Nederland is in verschillende etappes veel beleid van het Rijk naar de provincies gedecentraliseerd. Provincies hebben samen gekozen voor een profiel met duidelijke kerntaken. Het IPO/HNP en de provincies beïnvloeden in Den Haag en Brussel de Europese dossiers rond die kerntaken. Voor de Europese Unie is echter nog steeds de lidstaat 'het aanspreekpunt'. Ten aanzien van hun (gedecentraliseerde) kerntaken willen provincies hun positie in 'Brussel' optimaliseren. Daarom onderzoekt het IPO in deze bestuursperiode hoe het de rol van decentrale overheden in het Europese krachtenveld kan versterken.

- Smal en betekenisvol

Met de transitie is gekozen voor een smalle, betekenisvolle IPO agenda. De Europastrategie volgt die keuze. Bij de Europese dossiers uit de Meerjarenagenda 2012-2015 gaat het 'gewoon' om belangenbehartiging die om gezamenlijke voorbereiding, vaststelling van bestuurlijk mandaat en om inzet van mensen en instrumenten in Brussel en Den Haag vraagt. In **bijlage 1** staan die Europese dossiers waartoe het bestuur op 22 maart jl. besloot op een rijtje.

Een effectieve beïnvloeding op de gezamenlijk gekozen belangen vereist focus, heldere afspraken en consequente samenwerking tot op het moment dat afgesproken is dat 'ieder voor zich' gaat.

- *Europa als facetbeleid*

Het IPO behandelt Europa niet als buitenland of als aparte sector. Europa is binnenland en van ons allemaal.

Binnen de Europese Unie behartigt het IPO de gezamenlijke provinciale/ landsdelige belangen op het terrein van vitaal platteland, regionaal economisch beleid en innovatie, duurzame economie, werkbare richtlijnen voor aanbestedingen en luchtkwaliteit enzovoorts. Het IPO bereidt de inzet of de ondersteuning van de landsdelige inzet daartoe voor in brede bestuurlijke adviescommissies voor Vitaal Platteland, Regionale Economie en Energiebeleid en andere adviescommissies. Het IPO bestuur kent wel een bestuurlijk portefeuillehouder Europa.

Hoe de uitvoering van beleid te coördineren en hoe sectordoorsnijdende verbindingen te leggen is een onderwerp van deze notitie.

Visie en aanpak

Hoe gaan we de Europese positie in balans brengen met de provinciale verantwoordelijkheden?

Hoe gaan provincies landsdelig, ondersteund door het IPO, middelen verwerven waarover provincies/landsdelen zeggenschap hebben?

Hoe voorkomen we overbodige regels? Hoe gaan we bevorderen dat toekomstige regels goed uitvoerbaar zijn?

1. De positie van decentrale overheden in Europese beleidsvorming versterken

Als door decentralisaties de verantwoordelijkheid verschuift naar decentrale overheden dan dient dat gevolgen te hebben voor de rol en zeggenschap in het Europese beleidscircuit. IPO en provincies willen in Brussel minder afhankelijk zijn van het Rijk. Die bestuurslaag dient zijn belangen te kunnen behartigen in relatie tot het raads-werk. Het IPO verkent de mogelijkheden om de positie van de provincies te versterken in Den Haag en Brussel in relatie tot de gedecentraliseerde verantwoordelijkheden. Een commissie onder leiding van een provinciesecretaris formuleert onderzoeksvragen en begeleidt een externe onderzoeker.

Dit geeft uitvoering aan een passage uit de bestuursafspraken tussen kabinet, IPO, VNG en Unie die stelt dat aandacht moet worden gegeven aan de eigen rol van me-deoverheden in Europees verband. De afspraak is op voorstel van het IPO gemaakt.

2. Door strategische samenwerking de omvang van en regionale zeggenschap over middelen uit Europese fondsen voor provincies/landsdelen optimaliseren

- In de aanloop naar de nieuwe begrotingsperiode 2014 – 2020 zijn landsdelen en IPO bestuurlijk actief aan het voorsorteren op het binnenhalen van middelen uit EFRO en GLB/POP.

- In de 'pre-concurrentiële fase' trekken de landsdelen samen op. Het voortouw voor de belangenbehartiging ligt bij de zogenaamde landsdelige managementautoriteiten. Zij coördineren de voorbereiding van de bestuurlijke overleggen met het kabinet. Het IPO neemt daarnaast met één bestuurder deel aan het landelijk overleg met de bewindspersoon EL&I. Doel van de inzet is dát Nederlandse regio's ook na 2013 middelen ontvangen, dat er cofinanciering komt en dat de landsdelen zeggenschap over het regionaal beleid hebben. Bij de uitwerking daarvan wordt goed gekeken naar het topsectorenbeleid van het rijk.

- Uiterlijk in juli 2013 moet lidstaat Nederland een partnerschapscontract aangaan met de Europese commissie om Europese middelen uit diverse fondsen te verkrijgen. In dat contract, waaraan partnerschappen van het Rijk met decentrale overheden en het maatschappelijk middenveld ten grondslag liggen, moeten de Europese doelen van innovatie, verduurzaming en participatie worden nagestreefd.

- Het IPO ondersteunt de provincies in de vier landsdelen met inhoudelijke input voor afgestemde strategieën en gedeelde kennis opdat middelen uit verschillende fondsen in landsdelige programma's in samenhang optimaal worden ingezet. Landsdelen doen het zelf maar houden elkaar vast.

- IPO ambtelijk neemt deel aan de ambtelijk overleggen tussen de landsdelen over de voorbereiding van het partnerschapscontract en de voorbereiding van bestuurlijke overleggen.
- Het IPO coördineert de parlementaire lobby in Den Haag en bij de EU in Brussel. Deze coördinatie vereist intensief samen optrekken van lobbyisten uit landsdelen, IPO en HNP. Er wordt hiervoor een gezamenlijk lobbyfiche gemaakt dat wordt vastgesteld in samenspraak met betrokken ambtelijke en bestuurlijke adviescommissies.
- De kans op het verwerven van middelen uit andere (Europese) fondsen (dan structuurfondsen) zoals het EIF maar ook private fondsen moet worden vergroot. De sector Regionale Economie & Energie onderzoekt waar de kansen voor provincies liggen en hoe daarvan deze daarvan gebruik kunnen maken. (**bijlage 1**, gewijzigde tekst betreffend onderdeel in meerjarenagenda)

De multi fund benadering (samenhangende inzet van EFRO-, GLB-POP en ESF-middelen onder landsdelige besturing) is de beste kans om Europe 2020 doelen in duurzaam en innovatief economisch beleid om te zetten.

IPO bemoeienis bij deze kant van het Europees beleid (stimulerend beleid en middelen verwerven) stelt andere eisen dan de lobby op wetgevingsdossiers.

Een effectief traject begint met een eensluidende opvatting dat zo lang de koek nog gebakken wordt er krachtig wordt opgetreden met één inzet en geluid van provincies en steden. Ook moeten provincies het erover eens zijn vanaf welk moment ieder zich concentreert op het landsdeling belang, dus op het eigen stuk van de eerst geoptimaliseerde koek. Bestuurlijk portefeuillehouders moeten hun collega's zo nodig aanspreken op het nakomen van de afspraken.

De ervaring is dat de Europese fondsen toch wel uitkeren aan de lidstaat Nederland, ook al verzetten kabinetten achter elkaar zich tegen 'het rondpompen van geld'. Echter, door die opstelling zijn de uitkeringen wel lager dan ze hadden kunnen zijn. Het blijft daarom van groot belang om ook het kabinetsstandpunt te blijven beïnvloeden. Tweede Kamer, departementen en bewindslieden zullen bijvoorbeeld een realistischer en positiever beeld moeten krijgen van wat landsdelen met het geld doen (geen fietspaden van niets naar nergens, maar innovatieve, duurzame ontwikkelingen die de economische structuur versterken).

Nog de komende maanden vergt dit een actieve benadering van kabinet en Tweede Kamer.

3. Uitvoerbare regels met beleidsruimte voor decentrale overheden

Wetgeving luchtkwaliteit en vermindering regeldruk zijn twee onderwerpen in de meerjarenagenda die ook en juist om beleidsbeïnvloeding in het Europees domein vragen.

In de beleidsketen Brussel - Den Haag - Brussel moet pro-actief worden gewerkt. Om maximaal invloed te hebben is het van belang om *vanaf het begin* bij een relevant EU-dossier betrokken te zijn. Door in een vroege fase eigen regionale of lokale belangen zichtbaar te maken is het mogelijk deze een rol te laten spelen in het Europese debat. Daarom moet het IPO actief zijn in Brussel én in Den Haag op dergelijke dossiers.

Dat begint met signalering door de vooruitgeschoven post in Brussel, het Huis van de Nederlandse Provincies, dat de gezamenlijke provincies tijdig in actie brengt. Sterk samen optrekken door provincies in IPO verband is hier een goede traditie. En het moet worden volgehouden in de fase van de comitologie.

De belangen lopen hierbij doorgaans van begin tot eind parallel, ook nog bij implementatie van Europees beleid in Nederland. Samenwerken is in dezen eenvoudiger dan in de categorie stimulerend beleid/fondsen.

Door zeer tijdig inhoudelijk te investeren in CEMR lobby positions versterkt het IPO op Europees niveau de eigen inhoudelijke insteek. (De CEMR is de Europese koepel van IPO's en VNG's die rechtstreeks op de Europese Commissie en op rapporteurs in het Europarlement lobbyt.)

De effectiviteit kan hier door samenwerking met andere partners worden vergroot. Dat kan zijn met andere koepels, zoals VNG, maar zeker ook van bedrijven en kennisinstellingen uit eigen land (VNO-NCW, MKB, Nether - de triple helix op koepelniveau) en/of

door samen optrekken met (koepels van) regionale overheden uit andere Europese landen.

Nieuw beleid

De meerjarenagenda kent een 'open bepaling' om acteren bij nieuw beleid in Brussel mogelijk te maken. Het HNP signaleert de relevante dossiers aan de Kring van Provincie-secretarissen. Na een 'toelatingsprocedure' in de Kring kan dat tot beleidsbeïnvloeding op nog niet benoemde dossiers door het IPO leiden. Hoeveel gezamenlijk werk daaruit voortvloeit is onbekend. Dát het IPO zich snel moet positioneren bij nieuw beleid dat provincies aangaat is evident.

Effectieve gezamenlijke inzet

Wat is er nodig om de gezamenlijke aanpak effectiever te maken?

- Heldere inzet, heldere afspraken onderling en elkaar daarin ondersteunen en er zo nodig op aanspreken;
- In de strategie voor stimulerend beleid en van het door samenwerken optimaliseren van verwerven middelen dient duidelijk te zijn hoe wordt samengewerkt, waartoe deze zich uitstrekt en tot op welk moment deze duurt;
- Er moeten verbindingen worden gelegd tussen de diverse Europese programma's en het Nederlandse economisch nationale en regionale beleid.
- Regionale programma's moeten aansluiten bij nationale prioriteiten zonder er mee samen te vallen (topsectorenbeleid rijk);
- Er wordt zowel in Den Haag als Brussel ingezet op contacten, netwerken en vooral samen optrekken met andere overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en bedrijfsleven, vooral het midden- en kleinbedrijf (waaronder de land- en tuinbouw);
- Met HNP en CEMR lobby versterken door meer te focussen op Europarlementariërs die rapporteur zijn op voor IPO belangrijke dossiers.

ORGANISATIE

Is het IPO toegerust om de Europese mogelijkheden en instrumenten effectief te benutten en te bespelen?

IPO in en na transitie

Het IPO kiest voor een smalle agenda en slankere organisatie. Er zijn vier ambtelijke en bestuurlijke kerncommissies die het gezamenlijk beleid ontwikkelen. De vier commissies, de kring van provinciesecretarissen en het bestuur behartigen alle ook Europese zaken. Overzicht en aansturing zullen op een andere manier moeten worden verkregen dan voorheen via een Europacommissie.

De organisatie rond Europa is nu als volgt:

- Het IPO bestuur kent een adviserend lid met de portefeuille Europa. Dat is thans mw. Peijs (CdK Zeeland). Zij wordt in de loop van 2012 opgevolgd door de heer Van de Donk (CdK Noord-Brabant).
- *Bestuurlijke trekkers*
De voorzitter van een bestuurlijke adviescommissie (en IPO-bestuurslid) is in principe ook portefeuillehouder voor een specifiek Europees dossier binnen die portefeuille (bijvoorbeeld dhr. Lebens voor GLB/POP, dhr. Van de Sande voor aanbestedingsbeleid).

- De vakportefeuillehouder vormt met de Europa-portefeuillehouder van het bestuur en het behandelend lid van het Comité van der Regios voor de belangenbehartiging in dat dossier *een bestuurlijk dossierteam ('trokja')*. De Europa-portefeuillehouder kan met haar/zijn kennis van en positie en netwerk in Brussel de deuren openen voor de vakcollega die primair verantwoordelijk is voor de inhoudelijke inzet. (**Bijlage 3** geeft de samenstelling van de dossierteams weer).
- *Ambtelijke dossierteams*
De bestuurders moeten daarbij goed ondersteund worden. Per thema kan die worden geleverd door een ambtelijk dossierteam (ambtelijke trojka van IPO-bureau, HNP en provinciale deskundigen). De bestuurlijke trojka en het ambtelijk dossierteam werken met en binnen mandaat aan de realisatie van de in de betreffende *bestuurlijke adviescommissie* (en het IPO-bestuur) ontwikkelde IPO-positie. (Zie voor samenstelling hiervan ook bijlage 3.)

Na vaststelling van deze Europastrategie bereiden de dossierteams lobbyfiches voor, die via de ambtelijke en bestuurlijke adviescommissies en de Kring van Provinciesecretarissen ter goedkeuring aan het IPO bestuur worden voorgelegd. De Europastrategie wordt in maart/april 2013 geëvalueerd.

De dossiers zijn 'belegd'. Hoe worden verbindingen tussen dossiers gerealiseerd? Hoe kan de afstemming en samenwerking tussen Brussel (HNP) en Den Haag (IPO-commissies, IPO bureau en provinciale lobbyisten in Den Haag) beter?

De - in vier landsdelen opererende - 12 provincies en het IPO hebben gezamenlijk het **Huis van de Nederlandse provincies** in Brussel.

Het HNP-bestuur bestaat uit 13 leden: 12 provinciebestuurders met de Europaportefeuillehouder van het IPO als voorzitter. De HNP bestuursleden zijn goed gepositioneerd om met de Europaportefeuillehouder van het IPO de gezamenlijke Europese belangenbehartiging mee uit te voeren. Zij zetten daartoe hun kennis, positie en netwerken in. Het HNP-bestuur is er om het HNP op basis van de vastgestelde statuten te besturen. De bestuursleden leveren voorts door hun bekendheid met Europese instituten en mogelijkheden, alsmede door de rollen die Europagedeputeerden vervullen (in deze periode zijn alle Europagedeputeerden bestuurslid van het HNP, 11 van de 12 zijn ook lid van het Comité van de Regio's) een flinke bijdrage aan de uitvoering van de gezamenlijke bijdrage aan de uitvoering van de gezamenlijke doelen uit de IPO-meerjarenagenda. Zij fungeren als klankbord voor de portefeuillehouder Europa in het bestuur van het IPO.

Het HNP heeft een belangrijke signaleringsfunctie voor nieuwe ontwikkelingen op Europees niveau.

Lobbyisten werken daar aan provinciale, landsdelige en gezamenlijke IPO-dossiers. Waar het HNP werkt aan IPO-dossiers zijn de meerjarenagenda en de bestuurlijke aansturing vanuit kerncommissies en IPO-bestuur bepalend. Over de inzet voor de IPO-dossiers bestaan formele afspraken.

De lobbyisten werken aan dossiers mee in de dossierteams, zijn actief in de Brusselse netwerken, nemen deel aan CEMR-werkgroepen en in de informele lobby naar Europese Commissie en Europarlementariërs.

De IPO-beleidsketen intern kan worden versterkt door betere uitwisseling en afstemming tussen de lobbyisten in Brussel en hun collega's in het Haagse circuit. Ook moet de informatie en advieskracht van de HNP'ers worden gebundeld met die van ambtelijke adviescommissies en delegatie ondersteuners ten behoeve van bestuurders in bijvoorbeeld het Comité van de Regio's.

Een belangrijke provinciale vertegenwoordiging op bestuurlijk niveau vindt plaats in het **Comité van de Regio's**.

Het Comité is het enige formele adviesorgaan van decentrale overheden in de Europese Unie. Het Comité zou zich kunnen ontpoppen als een soort 'Bundesrat' van regionale vertegenwoordigers in de Europese Unie. Indien het op betekenisvolle onderwerpen conse-

quent optreedt zullen andere Europese organen op basis van op die ervaring gestoelde voorkennis op voorhand met opvattingen van het Comité rekening houden.

Vanaf juli 2012 wordt de Nederlandse delegatie in het Comité geleid door de (komende) IPO-portefeuillehouder Europa, CdK Van de Donk. De leden zijn als provinciebestuurder op voordracht van het IPO (formeel voor de gezamenlijke provincies) benoemd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De provinciebestuurders vormen samen met gemeentebestuurders de delegatie. Met de VNG wordt intensief samengewerkt. Er wordt gezamenlijk opgetreden op basis van gezamenlijke standpunten.

Op dossiers worden de provinciale Comité leden inhoudelijk door een adviseur in het eigen provinciehuis ondersteund. Daardoor kan het IPO bureau zich bepalen tot organisatie, coördinatie en tot ondersteuning van de voorzitter. Om deze taak waar te maken krijgt de betreffende medewerker ruim formatie voor deze rol. Deze taakverdeling provinciehuizen – IPO draagt bij aan een smalle en gefocuste inzet van het IPO- bureau. De expertise van het HNP wordt meer dan voorheen ingezet voor de ondersteuning van de delegatie. Dit gebeurt via de HNP-coördinator. Ook zullen de bovengenoemde dossier-teams voor hun dossiers als leverancier worden betrokken bij de voorbereiding van provinciebestuurders in het Comité en zijn commissies.

De focus van inzet en voorbereiding voor het IPO ligt bij de dossiers uit de IPO Meerjarenagenda. De IPO coördinator ondersteunt de delegatievoorzitter bij het effectief en als eenheid optreden van de delegatie en bij het verwerven van relevante rollen voor delegatieleden zoals rapporteur op belangrijke dossiers.

Informatievoorziening

Op alle plekken waar ambtelijk en bestuurlijk provincie- en IPO-vertegenwoordigers actief zijn, moeten zij aangesloten kunnen zijn op het IPO- beleid. Om dat mogelijk te maken moeten van de IPO-dossiers goed toegankelijke position papers en actuele stand van zaken gegevens beschikbaar zijn. Het IPO zorgt er samen met HNP en specifieke werkgroepen voor dat de standpunten tijdig zijn bepaald en kenbaar en (digitaal) toegankelijk zijn. Informatie wordt actueel gehouden en digitaal aangeboden. Niemand hoeft zonder bagage op reis in Europa.

Het IPO houdt samen met het Rijk, de VNG en de Unie van Waterschappen het Kenniscentrum Europa Decentraal in stand. Het kenniscentrum informeert en instrueert de decentrale overheden bij de uitvoering van Europese regels. Ook signaleert het knelpunten in de uitvoerbaarheid aan de koepels (die ook het bestuur vormen). Onderzocht wordt of en hoe de kennis- en informatiefunctie van het Kenniscentrum nog beter op de behoeften van bestuurlijke en ambtelijke achterban kunnen worden toegesneden.

Wie heeft het overzicht en coördineert?

De bestuurlijke portefeuillehouder in het bestuur en de vakportefeuillehouder moeten erop kunnen vertrouwen dat hun het juiste overzicht wordt geboden en dat zij adequaat afgestemd opereren.

Zonder aparte Europastructuur lijkt het of iedereen en dus niemand aanstuurt.

Bestaande organen dienen deze taak op zich te nemen.

Dat kan als volgt: na vaststelling van de Europastrategie neemt één van de IPO directeurs de bevordering en bewaking van de dagelijkse coördinatie op zich.

Het andere ambtelijk orgaan dat een coördinerende rol heeft is de Kring van provinciesecretarissen. Daarin zitten immers de voorzitters van de ambtelijke adviescommissies die ambtelijk verantwoordelijk zijn voor 'hun' Europese dossiers. Zo kan bijvoorbeeld in de Kring worden gecoördineerd voor de fondsenstrategie door de voorzitter van RE&E vanwege EFRO en die van Vitaal Platteland voor GLB-POP. De portefeuillehouder duurzame mobiliteit kan waar nodig de collega's provinciesecretarissen bij de les houden voor een eenduidige lobby of uitvoering van luchtkwaliteitsregels.

Om dit te laten functioneren is het aangewezen dat de met de dagelijkse Europa-coördinatie belaste IPO-directeur met regelmaat met de kring overlegt en afstemt. De stukken voor adviescommissies en Kring worden in ambtelijke trojka van HNP, IPO en provinciale experts voorbereid waarbij het IPO er voor zorgt dat alle provincies bij de voorbereiding worden betrokken.

Effectief op de as Den Haag - Brussel

De belangrijke dossiers vereisen beleidsbeïnvloeding in Brussel en Den Haag. Soms volgtijdelijk, soms tegelijk. Voor de structuurfondsen en het GLB bijvoorbeeld geldt dit in hoge mate. De inhoudelijke input vanuit de IPO-organisatie in Den Haag en vanuit de provinciehuizen gaf het HNP richting om te lobbyen bij de Europese instellingen en – netwerken. Vanaf 2012 verschuift de lobby meer en meer naar Den Haag: departementen en bewindspersonen, het nationaal parlement.

De afstemming tussen de Brusselse en Haagse lobby kan beter. Het IPO bevordert en ondersteunt dat hier goed wordt afgestemd en samengewerkt.

In Den Haag zijn provinciale lobbyisten én het IPO actief in de lobby. Lobbyisten in Den Haag en Brussel kunnen per prioritair dossier aan elkaar worden verbonden.

Het IPO coördineert de samenwerking met de provinciale lobbyisten en met het HNP in Brussel. Er zal ten aanzien van de fondsen richting parlement snel en effectiever, op hoger politiek niveau worden gelobbyd.

Sturing en regie door de betreffende twee bestuurlijke dossierhouders (EFRO en GLB) in samenspraak met de Europa portefeuillehouder in het bestuur is hierbij aan de orde.

Agendering in de betreffende adviescommissies en in het IPO- bestuur ligt daaraan ten grondslag.

IPO-directie en Kring van Provinciesecretarissen (KPS) zorgen voor de sector overschrijdende verbindingen. De voorzitters van de ambtelijke adviescommissies stemmen af in de KPS waar regelmatig wordt teruggekoppeld over de voortgang van de prioritaire Europese dossiers. Via (ambtelijke en bestuurlijke) adviescommissies zijn provincies goed aangesloten op de voortgang van hun Europese dossiers.

Effectieve gezamenlijke organisatie

- Strategie per dossier uitwerken en vaststellen in bestuurlijke adviescommissie (en bestuur), dossierhouder(s) noemen en daarop ambtelijke ondersteuning richten. Bij elke strategie hoort ook de wijze van informeren aan belanghebbers;
- Per IPO dossier acteert een bestuurlijk dossierteam (Europa portefeuillehouder en vakportefeuillehouder IPO bestuur en behandelend CvdR-lid). In het HNP bestuur worden afspraken gemaakt welke gedeputeerden – mede in relatie tot hun rol in het CvdR als trekker optreden om kennis en netwerken in Brussel te ontsluiten voor prioritaire provinciale dossiers. De betrokkenheid van HNP bestuurders wordt hiermee geborgd.
- Zij worden ondersteund door ambtelijke trojka die bestaat uit de expert(s) van provincie, IPO bureau en HNP;
- Voorzitter delegatie Comité van de Regio's organiseert eenheid in de delegatie en bevordert inzet op woordvoerderschappen althans actieve inzet op de IPO dossiers uit de Meerjarenagenda. Hij wordt daarbij ondersteund door de coördinator van het bureau. De coördinator smeedt provinciale adviseurs functioneel tot team;
- CEMR effectief gebruiken voor dezelfde dossiers; IPO investeert meer dan andere nationale koepels en heeft daardoor onevenredig grote invloed op lobby door CEMR;
- Provincies werken tenminste op dezelfde voet als tot dusverre samen in het HNP waarbij voor de gezamenlijke dossiers de focus van de Meerjarenagenda geldt. De inzet per provincie in het HNP voor de uitvoering van gezamenlijke activiteiten, die voortvloeien uit het vastgestelde HNP-werkplan, worden in de praktijk flexibel ingezet.
- Verbeteren afstemming Europese lobby in Den Haag en Brussel;

- Coördinatie en overzicht zijn verantwoordelijkheid van IPO directie en Kring van Provinciesecretarissen (complementair en afgestemd).

Bijlagen

1. Europa in meerjarenagenda IPO 2012-2015.
2. Europese faciliteiten en vertegenwoordigingen.
3. Samenstelling IPO-dossierteams.

Bijlage 1

Gecombineerd format MJA/Jaarplan		
Dossier Regionale Bereikbaarheid en openbaar vervoer		
Belangenbehartiging	<i>Wat heeft het IPO in 2015 bereikt?</i>	<i>Wat heeft het IPO hiervoor in 2012 gedaan?</i>
<i>Wetgeving luchtkwaliteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Mede door IPO en rol provincies voldoet Nederland in 2015 aan Europese normen voor luchtkwaliteit. Nadat Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) afloopt in 2014 zijn afspraken gemaakt met kabinet over follow up teneinde te blijven voldoen aan de normen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er is succesvol gelobbyd om de voor 2012/2013 geplande herziening van de Europese grenswaarden haalbaar en praktisch uitvoerbaar te doen zijn; - Hetzelfde geldt voor de herziening van de nationale emissieplafonds; - De 3e monitoringsronde van het NSL over 2011 is tijdig afgerond. ER is inzet gepleegd voor goede aanpalende regelgeving, zoals een gewijzigde ministeriële regeling 'niet in betekende mate'.
Dossier Regionale Economie en Energie		
Belangenbehartiging	<i>Wat heeft het IPO in 2015 bereikt?</i>	<i>Wat heeft het IPO hiervoor in 2012 gedaan?</i>
<i>Europe2020/NHP (Nationaal HervormingsPlan) en EFRO</i>	<ul style="list-style-type: none"> - In het NHP is jaarlijks de rol van provincies bij behalen doelen Europe2020 goed benoemd; en - 2012/2013: partnerschapscontract met Rijk met daarin geregeld regionale zeggenschap structuurfondsen en POP evenals co-financiering EFRO. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lobbystrategie ontwikkeld (inclusief nieuwe IPO-structuur i.s.m. Vitaal Platteland) om regionale zeggenschap EFRO en POP veilig te stellen; - Start onderhandeling partnerschapscontract met Rijk (moet af zijn in 2013) waarin regionale zeggenschap structuurfondsen en POP geregeld zijn, alsmede cofinanciering EFRO door Rijk; en - Met het oog op het partnerschapscontract is het NHP 2012 dusdanig beïnvloed dat de rol van provincies bij behalen doelen Europe2020 goed benoemd zijn.
Innovatie & uitwisseling	<i>Wat heeft het IPO in 2015 bereikt?</i>	<i>Wat heeft het IPO hiervoor in 2012 gedaan?</i>
<i>Vergroten van kansen op private en (Europese) cofinanciering</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Meer samenwerking tussen provincies waardoor meetbaar substantieel meer financiering uit Euro- 	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen van een overzicht van EU-subsidies en -fondsen en van andere financieringsinstellingen

<i>ring (bovenop Structuurfondsen en GLB/POP) door samenwerking tussen projecten</i>	<u>pese fondsen (naast Structuurfondsen en GLB/POP)</u> voor projecten is binnengehaald dan in de huidige periode.	die aansluiten op de geïnventariseerde projecten in de provincies. Analyse kansen en noodzaak tot samenwerking om deze gelden te benutten (mei 2012).
Dossier Vitaal Platteland		
Belangenbehartiging	<i>Wat heeft het IPO in 2015 bereikt?</i>	<i>Wat heeft het IPO hiervoor in 2012 gedaan?</i>
<i>Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2014-2020 (waaronder voorbereiding POP 3)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Coördinatie belangenbehartiging bij voorbereiding GLB/POP 3. Positie van de provincies bij uitvoering GLB/POP3 is vanaf 2014 versterkt. - Goede afstemming met transitie agrarisch natuurbeheer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Goede integrale provinciale (landsdelige) inbreng bij voorbereiding partnerschapscontract om regionale zeggenschap in GLB/POP veilig te stellen en voeren overleg hierover met kabinet. (samenwerking met Regionale Economie); en - Duidelijkheid over transitie agrarisch natuurbeheer en afstemming met GLB/POP na 2014.
Dossier Kwaliteit Openbaar Bestuur		
Belangenbehartiging	<i>Wat heeft het IPO in 2015 bereikt?</i>	<i>Wat heeft het IPO hiervoor in 2012 gedaan?</i>
<i>Vermindering regeldruk en administratieve lasten / Uitvoeringsagenda (BA) / Belangenbehartiging e-Overheid</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Realisatie van de uitvoeringsagenda regeldruk/dienstverlening Rijk/provincies waardoor de administratieve lasten voor burgers en bedrijven van autonome provinciale regels als ook medebewindsregelgeving sterk is verminderd. Deze vermindering wordt anders dan in eerdere perioden meer kwalitatief dan kwantitatief benaderd, de ervaren lasten staan centraal. - - Goede aansluiting van de provincies bij de landelijke ontwikkelingen op het gebied van e-Overheid (waaronder geo-informatie). Door belangenbehartiging en ondersteuning van het IPO in de relevante landelijke en Europese gremia (doorlopende doelstelling). - 	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen plannen van aanpak voor de zeven onderwerpen uit de uitvoeringsagenda uit de uitvoeringsagenda rijk/provincies 2011-2015; en - Ondersteuning implementatie rijkssubsidiekader in de twaalf provincies per 1 januari 2012 door o.a. organisatie van trainingen. - - Goede aansluiting van de provincies bij de landelijke ontwikkelingen op het gebied van e-Overheid (waaronder geo-informatie). Door belangenbehartiging en ondersteuning van het IPO in de relevante landelijke en Europese gremia (doorlopende doelstelling).
<i>Strategisch Startdocument Europa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering van het strategisch startdocument Europa dat door het bestuur in het voorjaar van 2012 is besproken en vastgesteld; inhoudelijke inzet en organisatie van Europa als facetbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> - Het strategisch startdocument Europa is door het bestuur in het voorjaar van 2012 besproken en vastgesteld. De uitvoering ervan is ter hand genomen. Tevens is hierbij de bestuurlijke en

	<p>zijn vastgesteld en leidend voor actieve inzet in portefeuille Europa; en</p> <ul style="list-style-type: none"> - Europese instrumenten en posities zijn optimaal benut om meerjarenagenda IPO te realiseren. - Mogelijkheden tot versterking van de eigenstandige rol van decentrale overheden in Europa zijn optimaal benut 	<p>ambtelijke samenwerking tussen IPO bestuur, adviescommissies, delegatie Comité van de Regio's geborgd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De vragen die samenhangen met de positie van decentrale overheden zijn breed in beeld gebracht met betrokkenheid provincies en ondersteund door onderzoeksbureau. Op basis daarvan is inzet bepaald en traject naar mogelijke versterking in gang gezet.
<p><i>Acteren bij nieuw beleid, geformuleerd in 'Den Haag' of 'Brussel' wanneer het gezamenlijk belang van de provincies in het geding is (o.a. consultatie wetsvoorstellen en beleidsvisies).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Beïnvloeding van nieuw conform de gezamenlijke inzet van de provincies. 	<ul style="list-style-type: none"> - Is een voortdurende activiteit voor alle kerntaken waarop het IPO actief is.

Europese faciliteiten en vertegenwoordigingen

Het Huis van de Nederlandse provincies (HNP) is de vooruitgeschoven post met een signalerende en lobbyfunctie voor de twaalf provincies en het IPO bij de Europese instellingen. Het HNP bestuur kent uit elke provincie een bestuurslid en een voorzitter vanuit het IPO (het adviserend bestuurslid met de Europa-portefeuille).

In Brussel lopen duizenden lobbyisten rond. Om gehoord te worden moet waar mogelijk door *samenwerking en coalitievorming* massa worden gemaakt. Als een onderwerp alle provincies aangaat, is samen optrekken richting Europese Instellingen (Commissie, Parlement, Europese Raad via de Permanente Vertegenwoordiging) geboden. Als het ook regio's in andere landen betreft wordt getracht de impact te vergroten door met Länder, Counties etc. gezamenlijk een standpunt te bepleiten. Bij specifiek Nederlandse regionale belangen wordt steeds gekeken of met andere Nederlandse koepels zoals VNO-NCW en MKB Nederland, Nether etc. kan worden samengewerkt.

Per provincie is circa een derde formatieplaats beschikbaar voor het werk voor de gezamenlijkheid van IPO meerjarenagenda en andere gezamenlijke dossiers. De HNP coördinator is in dienst van het IPO en geeft leiding aan de belangenbehartiging voor de gezamenlijkheid (e.e.a. sinds besluit daartoe van IPO bestuur in 2007).

Op de dossiers uit de meerjarenagenda treedt het IPO *pro-actief* op. Het HNP benut zijn netwerk en informele lobby contacten.

Via de CEMR (Europese koepel van koepels zoals IPO en VNG) dringt de IPO belangenbehartiging diep door in Europees parlement en de Europese Commissie. De CEMR werd eerder door de commissie Jansen en het IPO bestuur erkend als effectieve belangenbehartiger op belangrijke onderwerpen, onder andere omdat de CEMR zich richt op de politieke beslissers. Ze houdt rechtstreeks contact met pen- en woordvoerders in het Europees parlement. Het IPO helpt de CEMR en zich zelf door lobby papers voor de CEMR in het Engels op te stellen in het stadium dat de CEMR ze nog helemaal kan overnemen. Aan werkgroepen nemen provinciale experts en HNP'ers deel namens het IPO.

Provinciale bestuurders zijn actief in het Comité van de Regio's: Van de 12 leden en 12 plaatsvervangende leden leveren provincies en gemeenten er ieder 6. Sinds 1994 is het Comité de spreekbuis van de decentrale overheden in Brussel. Het is een officieel adviesorgaan van de Europese Unie die op een aantal onderwerpen verplicht is advies te vragen aan 'het Comité'. De adviezen van het Comité worden in zes vakcommissies voorbereid. In al die commissies nemen provinciale bestuurders uit Nederland deel. De provinciebestuurders vormen samen met hun gemeentelijke collega's de Nederlandse delegatie. Er is één delegatievoorzitter. In de loop van 2012 gaat het voorzitterschap over van burgemeester Verkerk (Delft) naar cdK van de Donk (Noord-Brabant). Zowel VNG als IPO hebben een coördinator voor hun delegaties. De verantwoordelijkheid voor de coördinatie van het geheel ligt bij de organisatie van de voorzitter. Ook die rol gaat derhalve in de loop van 2012 (weer) over van de VNG naar het IPO. Het IPO streeft naar effectieve presentatie en eenheid van optreden. Zo kunnen ambities worden geformuleerd ten aanzien van het verwerven van rapporteurschappen op de doelen uit de Meerjarenagenda die ook om Europese inzet vragen.

De werkwijze van het provinciaal smaldeel in de Nederlandse delegatie is dat de bestuurders hun inhoudelijke ondersteuning op hun dossiers van assistenten op het eigen provinciehuis ontvangen. Het IPO bureau coördineert: het organiseert deelname en vervanging, bereidt de plenaire zittingen met de provinciale assistenten voor zodanig dat er mede door één gezamenlijke annotatie en positie eenheid van optreden is. IPO zorgt ook voor de ondersteuning van voorzitter. De HNP coördinator vervult een rol als adviseur van de delegatie. Het IPO bureau zet zich in voor het verkrijgen van geambieerde rapporteurschappen en bewaakt de ondersteuning bij de vervulling daarvan.

De Nederlandse delegatie naar het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa bestaat uit vier gemeentelijke leden en drie leden van de provincies. Het Congres heeft vooral de taak om de lokale en regionale autonomie te bevorderen. Het Congres geeft ook advies en steun bij het opzetten van democratische lokale en regionale structuren in Midden- en Oost-Europa en kijkt kritisch naar het functioneren van de lokale en regionale democratie in alle lidstaten. Als referentiekader dient het European Charter of Local Self-Government, dat intussen door 45 landen (waaronder Nederland) is geratificeerd. In Nederland heeft de regering het Charter ook van toepassing verklaard op provincies.

In 2013 zal het Congres de stand van de lokale en regionale democratie in Nederland monitoren. Dit wordt in 2012 door IPO en VNG voorbereid. De inzet van het IPO zal zijn dat het Congres monitort hoe in Nederland de decentralisatie plaatsvindt. Daarnaast zullen we aandacht vragen voor de impact van EU-regelgeving op de lokale en regionale autonomie.

Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen BNC

In Den Haag is de invloed van decentrale overheden op de nationale standpuntbepaling over Europese dossiers in het afgelopen decennium toegenomen. Dat blijkt uit de vaste deelname van IPO en VNG in de 'Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen'. Dat is de interdepartementale commissie waarin nu ook IPO voor provincies relevante voorstellen van de Europese Commissie mee beoordeelt.

Een IPO adviseur neemt hieraan deel en sluit voor input snel kort met provinciale deskundigen.

In Interbestuurlijke dossierteams bereiden rijk, IPO, VNG en Unie van Waterschappen de opstelling van de lidstaat Nederland op specifieke dossiers voor. Via alle eigen kanalen en mogelijkheden wordt de gezamenlijke positie in Europa uitgedragen.

Overleg met BZK

Ambtelijk en bestuurlijk zijn er periodiek overleggen. Met de minister van BZK en de staatssecretaris verantwoordelijk voor Europese Zaken wordt in principe halfjaarlijks een Europees Overleg Binnenlands Bestuur gehouden.

Voorstel tot samenstelling IPO-dossierteams Europa (nader ingevuld t.o.v. 19 april jl.)

Op basis van de vastgestelde Europastrategie volgt hieronder een nadere uitwerking van de bestuurlijke en ambtelijke dossierteams.

Deze zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding van de IPO-inzet bij deze onderwerpen. Bestuurlijke dossierteams bestaan uit de vakportefeuillehouder in het IPO-bestuur, de portefeuillehouder Europa in het IPO-bestuur en een lid van de relevante vakcommissie van het Comité van de Regio's (welke rol soms samenvalt met één van de voorgaande).

Voorgesteld wordt dat de delegatie naar het Comité van de Regio's (CvdR) zelf aanwijst welk lid een portefeuille zal behartigen in (de voorbereidende commissie) van het CvdR. In de commissies participeren twee en in een enkel geval drie provinciale leden. De delegatie wordt geadviseerd om een lid aan te wijzen dat in de eigen provincie en, waar relevant, in het eigen management comité de betreffende portefeuille ook onder haar of zijn hoede heeft.

Ambtelijk bestaat het dossierteam uit een medewerker van het IPO-secretariaat, een medewerker van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en een provinciaal expert. Over de namen van de provinciale experts wordt overlegd met de relevante IPO adviescommissie. Daarom zijn deze als **PM** opgenomen.

Dit leidt tot de volgende samenstelling cq mogelijkheden:

Dossier Regionale Bereikbaarheid en openbaar vervoer

1. Luchtkwaliteit

Bestuurlijk:

- Van Lunteren
- Peijs/Van de Donk
- CvdR/ENVE: Blik (Flevoland)

Ambtelijk:

- Klink (IPO)
- De Bruine (/ Venema) (HNP)
- provinciaal expert PM

2. TenT

Bestuurlijk:

- Van Lunteren
- Peijs/Van de Donk, en
- CvdR/COTER: PM

Ambtelijk:

- Jasperse (IPO)
- **PM (HNP)** en
- provinciaal expert PM

Dossier Regionale Economie en Energie

3. Europe 2020/NHP (Nationaal Hervormingsplan) en EFRO

Bestuurlijk:

- Ntb op 24 mei
- Peijs/Van de Donk
- CvdR/COTER: de Vries (Utrecht)

Ambtelijk:

- Gehrels (IPO)
- Van de Barg (HNP) en
- provinciaal expert PM

4. Binnenhalen (Europese) financiering

Bestuurlijk:

- Klip
- Peijs/Van de Donk, en
- CvdR/ENVE: de Veij Mestdagh (Groningen)

Ambtelijk:

- Van der Gaag (IPO)
- **PM (HNP)** en
- provinciaal expert PM

Dossier Vitaal Platteland

5. GLB waaronder POP

Bestuurlijk:

- Lebens
- Peijs/Van de Donk
- CvdR/NAT: Maij (Overijssel)

Ambtelijk:

- De Groot (IPO)
- d'Hondt (HNP) en
- provinciaal expert PM

Dossier Kwaliteit Openbaar Bestuur

6. Vermindering regeldruk en administratieve lasten (incl. aanbesteding, staatssteun en DAEB)

Bestuurlijk:

- Van der Sande
- Peijs/van de Donk
- CvdR/CIVEX: Sweet (Nood-Holland)

Ambtelijk:

- Verbruggen (IPO),
- Schampers / Weij (HNP) en
- Provinciaal expert per onderwerp aanwijzen.

Wel onderwerp meerjarenagenda, maar (thans) geen IPO dossier:

7. Strategisch startdocument (IPO-dossierteam niet van toepassing)

8. Acteren bij nieuw beleid in Brussel (naar bevind van zaken via toelatingsprocedure KPS/IPO-bestuur)